

The Torah of the Simpleton: Mesorah in the Writings of R' Soloveitchik (Part 5)

*"You should have seen how their eyes were totally fixed upon my father. . .
You might imagine that my father was telling them a simple story instead of a profound drashah
-The Rav, Vol. 2 (pg. 190)*

Shiurei HaRav [Soloveitchik] (p. 84)

If true prayer takes place in the heart one does not need a master of ceremonies to mediate between the congregation and the Creator. Judaism teaches that every individual possesses a heart full of love - conscious or unconscious - for G-d; his heart is as near to the Gates of Heaven as that of the "clergyman," often more so. There is no need for the "rabbi" to stand on a pulpit, adorned with the "priestly vestments," to stage the prayers. He and the simple Jew have exactly the same status before G-d.

A Eulogy for R. Hayyim Heller," p. 63; see "For Further Reference

The adult is too clever. Utility is his guiding light. The experience of G-d is not a businesslike affair. Only the child can breach the boundaries that segregate the finite from the infinite. Only the child with his simple faith and fiery enthusiasm can make the miraculous leap into the bosom of G-d... The giants of Torah - when it came to faith, became little children, with all their ingenuousness, gracefulness, simplicity, their tremors of fear, the vivid sense of experience to which they are devoted.

ספר תהילים פרק יט

(ח) תוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוּת ה' נְאֻמָּנָה מְחַפְּימַת פְּתִי:

רש"י תהילים פרק יט פסוק ט

מחכימת פתי - נותנת חכמה לפתאים:

מלבי"ם על תהילים פרק יט פסוק ח

התורה והספורים שלה חוץ מכונתם הפנימית והסודות הצפונים בהם הם אמתיים כפשוטם, ותחת שעדות הפילוסופים אשר יעידו על מה שהעלו בחקירותיהם לא יבינום רק החכמים בעלי העיון, אבל ספורי התורה וכדומה מחכימת פתי - שגם הפתי יראה ממעשה דור המבול והפלגה וסדרם וכדומה עונשי ה' את הרשעים, וממעשי האבות וקורותיהם השגחתו על הצדיקים, ומעניני יצ"מ וכל הנזכר יראה שהשם ב"ה משדר הטבע ומפליא נס להתנוסס, וממעמד הר סיני יכיר אמתת הנבואה ותורה מן השמים וכדומה:

של"ה הקדוש בית אחרון אות י'

ראיתי וקבלתי אף מי שהוא עם הארץ גמור ומצטער מאד על מיעוט הבנתו ואינו מבין שום דבר, וקורא בכל לבו שמות של תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כגון המזכיר שמות חמישה חומשי תורה חומש בראשית שמות תורת כהנים חומש הפקודים חומש משנה תורה, ואחר כך מזכיר שמות כל פרשה ופרשה מהחומש בראשית נח לך וכו', ואחר כך שמות נביאים ראשונים ואחרונים וכתובים כגון יהושע שופטים שמואל מלכים ישעיה ירמיה יחזקאל כו' וכן כולם, ואחר כך שמות שיתא סדרי משנה זרעים מועד נשים נזיקים קדשים טהרות, ושמות כל המסכתות ופרקיהן כאשר הם נדפסים בסוף הסמ"ג, ואחר כך שמות מדרשי רז"ל כגון רבות תנחומא ספרא ספרי מכילתא תורת כהנים מדרש תהלים מדרש משלי אבכיר ילקוט ועוד הרבה כיוצא בהם, וכן מדרשים המדברים מסודות אלהיות זוהר ותקוני זוהר ובהיר ופרקי המרכבה ופליאה וקנה וכיוצא בהן, והוא קורא אלו השמות ונפשו חשקה בהן ובוכה על שאינו מבינם, אז הוא מרוצה להשם יתברך, ויזכה לזה לעתיד לבוא, ובתנאי שיסייעו בכל כחו לעזור לאותן המבינים בהם. על כן יעשה כל אחד לוח שירשום כל השמות ויקרא אותם ויהיו שגורים בפיו, כי אף מי שאינו עם הארץ, מכל מקום ראיתי בני עלייה והנה מועטים הזוכים ללמוד כולם, וקריאת השמות תועיל להיות נחשב כאילו עיין ולמד כולם, ובתנאי כשעושה כל המוטל עליו ובכל יכלתו, וישמע חכם ויוסף לקח:

סדר תפלה, על הנסים

בימי מתתיהו בן יוחנן פהן גדול חשמונאי ובניו. כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיתם תורתך

מגלה עמוקות (אופן קפו) ישראל נוטריקון יש ששים רבוא אותיות לתורה

ערוגת הבושם (פרשת יתרו) [מאת רב משה גרינוואלד ז"ע]

וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק. " והנה בשעת מתן תורה נפתחו השמים וראו התורה כתובה באש שחורה ע"ג אש לבנה וכל אחד ואחד הכיר שורש נשמתו ושורש נשמתו של חברו באיזה אות הוא מרומז ומכוון וכיון שהן הן היו מרכבה לאותיות התורה התיצבו למטה יחדיו שיהא מכוונים ממש כפי מה שנצטרפו האותיות למעלה. למשל מי שהכיר ששורש נשמתו הוא באות ב' של בראשית וכ"כ נמי מי הוא הא' של בראשית וכו' ע"כ קירב עצמו ועמד אצל חברו ששורשו הוא אות שבתורה הסמוך לו באופן שעמדו ישראל למטה כפי האותיות שבתורה שלמעלה. וה"ד "וכל העם רואים את הקולת וגו' וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק" דהיינו שעד הנה לא היו עומדים עד"ו אבל כיון שהאותיות שבתורה נצטרפו באופן זה, גם הם ראו "וינעו ויעמדו מרחוק" כפי המכוון לתורה שלמעלה והבן.

משנה מסכת אבות פרק ד

(א) בן זומא אומר, איזהו חכם, הלומד מפל אדם, שנגמר (תהלים קיט), מפל מלמדי השכלתי פי עֲדוּתִיךָ

ספר פרי צדיק פרשת שקלים - אות א

מברכין על זה להקב"ה שהוא חכם הרזים שבכל אחד מהם יש רז וסוד בפני עצמו שהוא שורש נפשו. ואפילו באנשים הפשוטים כמו שאמרנו במקום אחר מב"ק צ"ב וסנהדרין ז' א' ועוד מכמה דוכתי דיש בכל אחד איזה שורש דברי תורה ועל זה אמרו איזהו חכם הלומד מכל אדם. ודוקא אדם אמר דאתם קרוים אדם דרק בנפש ישראל יש בכל אחד איזה דבר חכמה מיוחד שמזה שורש נפשו ועל כן רק על אוכלוסי ישראל מברך חכם הרזים שחכמתו יתברך כולל כל אותם הרזים והדיעות שונות, כי הוא בראם. וחכמת כל חכמי ישראל הוא חלק מחכמתו יתברך כמו שאמרו בברכה דעל חכמי ישראל שחלק מחכמתו ליראיו וזהו חכמי ישראל שיש בהם חכמה גלויה. ושאר כל אחד מישראל יש בו איזה סוד מחכמתו יתברך טמון בשורש נפשו שהוא עצמו אינו יודע והוא שורש חיותו כמו שאמר והחכמה תחיה בעליה ועל ידי זה יש לכל אחד נשיאות ראש על כל ישראל מצד חלק אלוה ממעל שבשורש נפשו שיש בו רז וסוד נעלם מכל ישראל. וזהו שאמרו שם בהרואה שאין דעתם שוה ואין פרצופיהם דומים זה לזה דשינוי צורת האדם מצד שינוי הדעת שבכל אחד, כי הפנים פני אדם הוא בצלם אלהים וזהו מצד הנפש חלק אלוה וחכמת אדם תאיר פניו וכל אחד כפי נקודת חכמה ודעת שבו שאין דומה לחבירו כן אור הפנים שלו אין דומה.

צדקת הצדיק אות נג

(נג) דיבור של חול המורגל בפי האדם ומרגלא בפומיה הוא דברי תורה ממש אפילו אצל איש ההמוני מישראל וכמו שנראה הרבה בתלמוד מביא דאמרי אינשי והוא דברי תורה ובפרק קמא דסנהדרין (ז'). הרבה ההוא דהוה קאמר ואזיל וכו' ואמר שמואל קרא כתיב. כי כל נפש מישראל יש לו אחיזה בדברי תורה מיוחדת כנודע ובדיבור שמרגלא בפומיה זהו שורש נפשו [כי הדיבור הוא יסוד הנפש תרגום נפש חיה רוח ממללא (בראשית ב' ז'), וכמו שאמרו בפסיקתא (עיין שוחר טוב תהלים ל') אין בין צדיקים החיים למתים אלא הדיבור זהו יסוד החיות]. ומזה יוכל האדם לעמוד על שורש נפשו לדעת מה ענינו בזה העולם. וכהאי גוונא בריש פסחים (ד'). ההוא דהוה אמר וכו' שמע מינה מדן קאתי עיין שם:

CHAPTER VI

THE PROFUNDITY OF JEWISH FOLK WISDOM

Scholars often tend to dismiss the unlearned condescendingly, regarding them as incapable of clear perceptions or correct opinions. This disparagement is undoubtedly justified in fields of specialized knowledge which require many years of detailed study. In the realm of science or of *Halakhah*, the ignorant are sorely handicapped. There are, however, other aspects of the understanding of life and its values where simple, but earnestly searching people often intuitively grasp essential truths. This is particularly the case with devout Jews who, though formally unlearned, may absorb from the Torah atmosphere in which they live profound and valid perceptions of the basics of Judaism.

Hazal (Sanh. 7a) paid special tribute to the aphorisms of common folk. Samuel, Dean of the Academy of Nehardea and one of the foremost scholars of his day, noted the expressions of folk wisdom emanating from people in the marketplace, related them to Biblical verses, and thereby gave them the support of Torah. The Talmud cites a series of seven aphorisms, each of which is introduced with the words, "There was one who used to say . . ." ¹ The authors of these aphorisms were not scholars; had they been, their names would have been recorded, as is the usual practice of the Talmud. They could not trace their aphorisms to Scripture, because they did not know the Bible. Samuel, however (and Rav Huna in the seventh aphorism), felt impelled to anchor this folk wisdom in the Bible and, thereby, ascribed to them a Scriptural basis.

Two questions arise. Why did such illustrious scholars as Samuel and Rav Huna feel inclined to give credence and authority to folk adages which emanated from the non-learned, non-*massorah* community? Secondly, this Aggadic section dealing with folklore follows an halakhic discussion in the Academy on the relative merits of *din*, court cases decided by strict objective law, and *pesharah*, arbitration which emerges out of the subjective reasoning of the judge, the *dayyan*. Was there any rational justification for the legal discussion to be interrupted by this Aggadic Interlude dealing with folk wisdom? It is likely that Samuel and Rav Huna introduced these popular adages in order to fortify their position in the *din-pesharah* legal controversy. Otherwise, we are unable to explain why these Sages made the effort to trace them to Scripture. Must Torah and folk wisdom be identical? Surely, there was a good reason for their taking non-Torah metaphors and transforming them into Torah lessons.

Respect for Intuitive Wisdom

What emerges is that the *Hazal* had great respect for the intuitive metaphors of the common man who, though formally uneducated, absorbs truisms from the Torah setting in which he lives. The observant, godfearing Jew, who never had the opportunity or the intellectual ability to study Torah, often manages to grasp perceptions which are well grounded in the tradition. This idea is supported by the following: Rabbi Simlai said:

The fetus in the womb is taught the entire Torah; his gaze penetrates the mysteries of the entire universe; as he is

born, an angel taps him on the mouth, causing him to forget all the Torah he had learned (Nid. 30b).²

Why was it important to teach the fetus material it cannot possibly carry over into life? Why teach what will soon be forgotten?

Rabbi Simlai is apparently saying that every Jew comes into the world with a natural responsiveness to Torah teaching. Every Jew begins with a share in Torah which was vested in him before his birth and, though he is made to forget it, it is preserved in the deep recesses of his soul, waiting to be awakened by study and a favorable environment. Scholars, of course, convert this latent knowledge into actual living knowledge; but the simple Jew also has a share. Some members of the *Massorah* community are scholars whose knowledge is well formulated and codified, while others, though unlearned, may be endowed with inspired and intuitive Torah wisdom. Once the basic tenets are implanted in them, they express these principles unconsciously in the form of adages and folk wisdom. On the last day of his life, Moses, exhorting the children of Israel to be loyal to the Torah, said, "These commandments are neither hidden nor distant from you . . . but are very close to you, within your mouths and hearts" (Deut. 30:11, 14).³ When a Jew studies Torah, he finds it native to his spiritual personality and he responds to it readily. It is an act of recollecting, recapturing, bringing to the surface what was once learned and forgotten. The Torah did not impose upon the Jews some extraneous matter, foreign to their natures. Rather, Torah study and practice awaken the Jewish memory and we recall that which is inherent in the Jewish soul and is often reflected in the everyday folk wisdom of the Jewish people.

This is why Samuel and Rav Huna sought to find Torah lessons in the popular folk sayings of the people.

But what connection is there between the intuitive wisdom of common people and the preceding *halakhah* disputations on the relative merits of *din* and *pesharah*? When a *dayyan* renders his decision in legal cases, he is applying the laws and regulations of the *Hoshen Mishpat*, the halakhic code on civil and criminal cases. He establishes the facts and he adduces the appropriate laws to resolve the dispute. His role is clear: to be objectively impartial. But what guide does the *dayyan* employ in *pesharah*? He will decide to compromise and reconcile the contradictory claims of the claimants and to render both litigants part-losers and part-winners. On what considerations does he base his *pesharah* decisions, which have the same binding authority as *din* verdicts? The verse, "Elohim [the name of God as judge, *shofet*] stands in the congregation of God [the courts] (Ps. 82:1),⁴ applies not only to cases of *din*, but to *pesharah* as well. The *dayyan* in a *pesharah* case also represents God's will.

In a *pesharah* case the *dayyan* forms his judgment out of his conscience, his sense of justice, fairness, and charity. He employs his *da'at Torah*, his sense of Torah fairness, stemming from his intuitive sense of rightness. His is a humane approach, reflecting Torah sensitivity and his love of his fellow man. Recording a discussion of this topic in the Academy, the Talmud paused for a brief Aggadic interlude which certified that not only Torah scholars but even the unschooled, common people are capable of intuitive Torah perceptions which are found to be rooted in Scripture. The scholars, of course, deal with halakhic matters and formulate their intuitive understanding in legal and learned terminology. The common folk are content to express their perceptions in adages which sometimes parallel Torah teaching.